ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*maciej szpunar*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 16. jūlijā [1]

Lieta C-319/14

B&S Global Transit Center BV
pret
Staatssecretaris van Financiën

(Hoge Raad der Nederlanden (Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Kopienas Muitas kodekss — Regula (EEK) Nr. 2913/92 — 203. un 204. pants — Ārējā tranzīta procedūra — Muitas parāda rašanās — Izņemšana no muitas uzraudzības — Pienākuma neizpilde — Ārējā tranzīta procedūras nepabeigšana — Preču, uz kurām attiecas Kopienas ārējā tranzīta procedūra, izvešana ārpus Savienības muitas teritorijas

1. Tiesa jau vairākkārt ir pievērsusies muitas parāda rašanās problēmai no muitas ārējā tranzīta procedūras izmantošanas izrietošo pienākumu neizpildes dēļ, tomēr īpašais izskatāmajā lietā esošais veido precedentu. Tiesai tātad būs iespēja vēl vairāk precizēt tās judikatūru saistībā ar šo jautājumu.

Atbilstošās tiesību normas

2. Izskatāmās lietas atbilstošās tiesību normas ir Padomes 1992. gada 12. oktobra Regula (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi [2], kas grozīta ar Padomes 2006. gada 20. novembra Regulu (EK) Nr. 1791/2006 (turpmāk tekstā – "Muitas kodekss"), kā arī Komisijas 1993. gada 2. jūlija Regula (EEK) Nr. 2454/93, ar ko nosaka īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EEK) Nr. 2913/92 [3], redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas 2007. gada 28. februāra Regulu (EK) Nr. 214/2007 (turpmāk tekstā – "Īstenošanas regula"), to redakcijās, kas bija piemērojamas līdz 2008. gada 30. jūnijam [4].

3. Muitas kodeksa 37. pantā, 91. panta 1. punkta a) apakšpunktā, 92. pantā, 203. panta 1. punktā un 204. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts:

"37. pants

1. Preces, kas ievestas Kopienas muitas teritorijā, no to ievešanas brīža atrodas muitas uzraudzībā. Tās var pakļaut muitas dienestu kontrolei saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 302, 1. lpp.

3 — OV L 253, 1. lpp.

4 — Šīs redakcijas bija piemērojamas pamatlietas faktiem. Tā kā daži strīdīgie lēmumi pamatlietā tika pieņemti pēc 2008. gada 30. jūnija, tad lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir ierosināts, ka valstu tiesas var ņemt vērā arī Īstenošanas regulas redakciju, kas ir vēlāka par šo datumu. Katrā ziņā atšķirības starp šīm divām redakcijām, ciktāl tās attiecas uz atbilstīgajām tiesību normām izskatāmajā lietā, ir tikai redakcionāla rakstura (skat. arī 5. zemsvītras piezīmi).

2. Tām ir jāpaliek šādā uzraudzībā tik ilgi, cik vajadzīgs, lai noteiktu to statusu muitā, ja tas vajadzīgs, un, neskarot 82. panta 1. punktu, ārpuskopienas preču gadījumā – līdz to muitas statuss tiek nomainīts, tās nonāk brīvajā zonā vai brīvajā noliktavā vai tās ir atkal izvestas vai iznīcinātas saskaņā ar 182. pantu.

[..]

91. pants

1. Ārējā tranzīta procedūra atļauj Kopienas muitas teritorijā pārvietot no viena punkta uz otru:

a) ārpuskopienas preces, neattiecinot uz tām ievedmuitas nodokļus un citus maksājumus vai tirdzniecības politikas pasākumus;

[..]

92. pants

1. Ārējā tranzīta procedūra beidzas un tranzīta dokumentu turētāja pienākumi ir izpildīti, kad preces, uz kurām procedūra attiecas, un vajadzīgie dokumenti ir uzrādīti galamērķa muitas iestādē saskaņā ar attiecīgajiem procedūras noteikumiem.

2. Muitas dienesti izbeidz procedūru, ja tie, pamatojoties uz nosūtītāja muitas iestādē un galamērķa muitas iestādē pieejamo datu salīdzinājumu, var konstatēt, ka procedūra ir beigusies pareizi.

[..]

203. pants

1. Ievedmuitas parāds rodas:

— nelikumīgi izņemot no muitas uzraudzības ar ievedmuitas nodokli apliekamās preces.

[..]

204. pants

1. Ievedmuitas parāds rodas:

a) neizpildot kādu no pienākumiem, ko uzliek ievedmuitas nodoklim pakļaujamo preču pagaidu glabāšana vai tās muitas procedūras izmantošan[a], kurā tās nodotas, vai

[..]

gadījumos, kas nav minēti 203. pantā, ja vien netiek konstatēts, ka neizpildīšana nav būtiski iespaidojusi attiecīgās pagaidu glabāšanas vai muitas procedūras pareizu norisi.

[..]”

4. Īstenošanas regulas 361. panta 1. punktā, 363. pantā, 365. panta 1., 2. un 3. punktā, 859. panta 6. punktā un 860. pantā ir noteikts:

“361. pants

1. Preces un tranzīta deklarācijas 4. un 5. kopiju uzrāda galamērķa [muitas] iestādē.

[..]

363. pants

Galamērķa dalībvalsts muitas dienesti nekavējoties atdod tranzīta deklarācijas 5. eksemplāru nosūtītāja dalībvalsts muitas dienestiem, ne vēlāk kā mēnesi pēc procedūras beigām.

[..]

365. pants

1. Ja tranzīta deklarācijas 5. eksemplāru neatdod nosūtīšanas dalībvalsts muitas dienestiem divos mēnešos no deklarācijas pieņemšanas dienas, šīs iestādes informē principālu un lūdz viņam sniegt pierādījumu, ka procedūra ir pabeigta.

[..]

2. 1. punktā minēto pierādījumu muitas dienestiem var sniegt dokumenta veidā, ko apstiprinājušas galamērķa dalībvalsts muitas iestādes, norādot preces un konstatējot, ka tās ir uzrādītas galamērķa iestādē, vai, ja piemēro 406. pantu, licencētajam sūtītājam.

3. Kopienas tranzīta procedūru uzskata par pabeigtu arī, ja principāls muitas dienestiem uzrāda muitas dokumentu, kas izdots kādā trešā valstī, vai tā kopiju vai fotokopiju, kas identificē preces, ievedot preces muitas apstiprinātai apstrādei vai izmantošanai. Kopija vai fotokopija kā apstiprināts noraksts ir jāapstiprina tai organizācijai, kura apstiprinājusi dokumenta oriģinālu, attiecīgajām trešās valsts iestādēm vai kādas dalībvalsts iestādēm [5].

[..]

859. pants

Uzskata, ka šāda saistību nepildīšana būtiski neietekmē pagaidu glabāšanas vai muitas procedūras pareizu norisi Kodeksa 204. panta 1. punkta izpratnē, ar noteikumu, ka:

— saistību nepildīšanas mērķis nav bijis nelikumīgi izvairīties no muitas pārraudzības pār precēm,

— saistību nepildīšanas cēlonis nav attiecīgās personas acīm redzama nolaidība un

— vēlāk tiek nokārtotas visas formalitātes, kas vajadzīgas preču stāvokļa labošanai:

[..]

5 — Šī Īstenošanas regulas 365. panta redakcija bija piemērojama līdz 2009. gada 30. jūnijam. Paralēli no 2008. gada 1. jūlija bija piemērojama jauna tās 366. panta redakcija, kas noteikta ar Komisijas 2008. gada 17. novembra Regulu (EK) Nr. 1192/2008, ar ko groza Regulu Nr. 2454/93 (OV L 329, 1. lpp.), un kurā ir noteikts:

"1. Pierādījumu tam, ka procedūra ir pabeigta deklarācijā paredzētajā termiņā, muitas dienestiem principāls var sniegt kā dokumentu, ko apliecinājuši galamērķa dalībvalsts muitas dienesti un kurā identificētas preces un konstatēts, ka tās ir uzrādītas galamērķa muitas iestādē vai – ja piemēro 406. pantu – atzītam saņēmējam.

2. Kopienas tranzīta procedūru uzskata par pabeigtu arī tad, ja principāls iesniedz muitas dienestiem vienu no šādiem dokumentiem:

a) muitas dokumentu, kas izdots trešā valstī, kurā ieved preces muitas apstiprinātai apstrādei vai izmantošanai;

b) dokumentu, kas izdots trešā valstī un ko minētās valsts muitas dienesti ir apzīmogojuši, un kas apliecina, ka preces uzskata par esošām brīvā apgrozībā attiecīgajā trešā valstī.

3. Dokumentus, kas minēti 2. punktā, var aizstāt ar kopijām vai fotokopijām, ko par autentiskām kopijām apliecinājusi iestāde, kura apliecinājusi dokumentu oriģinālus, attiecīgo trešo valstu iestādes vai kādas dalībvalsts iestādes."

Piemērošanas laika posmu pārklāšanās iemesls, iespējams, ir dažādi spēkā stāšanās datumi grozījumiem, kas ar Regulu Nr. 1192/2008 ir veikti Īstenošanas regulā.

6) attiecībā uz precēm, kuras nodotas pagaidu glabāšanā vai nodotas kādā muitas procedūrā – preces ir izvestas no Kopienas muitas teritorijas [..], par to nenokārtojot vajadzīgās formalitātes;

[..]

860. pants

Muitas dienesti uzskata, ka ir radies Kodeksa 204. panta 1. punktā minētais muitas parāds, ja vien persona, kura būtu parādnieks, nepierāda, ka ir izpildīti 859. pantā uzskaitītie nosacījumi."

Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

5. Saskaņā ar Nīderlandes tiesībām dibinātā sabiedrība *B&S Global Transit Center BV* ir loģistikas pakalpojumu sniedzēja. 2006. gada 2. jūlijā un 2007. gada 13. augustā un 18. decembrī tā iesniedza deklarācijas par Kopienas ārējā tranzīta procedūras piemērošanu precēm (pārtikas produkti). Šajās deklarācijās kā nosūtītāja muitas iestāde bija norādīta Mordaika [*Moerdijk*] (Nīderlande) un kā galamērķa muitas iestādes attiecīgi bija norādītas Brēmerhāvena (Vācija), Antverpene (Beļģija) un Brēmerhāvena.

6. 2006. gada 4. augustā, 2007. gada 26. septembrī un 2008. gada 24. janvārī nosūtītājas muitas iestādes muitas dienests prasītājai pamatlietā norādīja, ka tas nav saņēmis atpakaļnosūtāmo deklarācijas eksemplāru un aicināja to sniegt pierādījumus, ka procedūra ir pabeigta. Prasītāja pamatlietā atbildēja, iesniedzot tādus tirdzniecības dokumentus kā pārvadātāja noteiktas kravaszīmes (*bills of lading*), bet nevienu muitas dokumentu. Muitas dienests tādēļ galamērķa muitas iestādēm nosūtīja meklēšanas pieteikumus saskaņā ar Īstenošanas regulas 366. pantu. Šīs galamērķa muitas iestādes norādīja, ka tām nav tikušas uzrādītas nedz preces, nedz to pavaddokumenti.

7. Uzskatot, ka prasītājas pamatlietā iesniegtie dokumenti nav pierādījums tranzīta procedūras pabeigšanai un ka tādējādi ir radies muitas parāds saskaņā ar Muitas kodeksa 203. pantu, Nīderlandes muitas dienesti 2007. gada 24. maijā un 2008. gada 1. jūlijā un 4. novembrī prasītājai pamatlietā nosūtīja maksājuma paziņojumus. Sūdzības procedūrā prasītāja pamatlietā uzrādīja apstiprinājumus par attiecīgo preču saņemšanu, ko bija izdevuši saņēmēji, proti, Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) bruņotie spēki Abidžanā (Kotdivuāra), Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) bruņotie spēki Kabulā (Afganistāna) un ANO bruņotie spēki Portoprensā (Haiti). Nebūdams apmierināts ar šiem jaunajiem dokumentiem, muitas dienests paturēja spēkā maksājuma paziņojumus.

8. Izskatījusi prasītājas pamatlietā prasību, *Rechtbank Haarlem* [Hārlemas tiesa] atcēla muitas dienesta lēmumus, uzskatot, ka prasītājai pamatlietā pārmestā pienākumu neizpilde izriet no Muitas kodeksa 204. panta kopsakarā ar Īstenošanas regulas 859. panta 6. punktu un tātad nav pamata tam, lai rastos muitas parāds. Kad šo spriedumu *Gerechtshof te Amsterdam* [Amsterdamas Apelācijas tiesa] vēlāk atcēla, prasītāja pamatlietā iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

9. Šādos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* [Nīderlandes Augstākā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Muitas kodeksa 203. un 204. pants kopsakarā ar Īstenošanas regulas 859. pantu (it īpaši 6. punktu) ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja [tranzīta] procedūra nav tikusi pabeigta, tomēr iesniegtie dokumenti ļauj pierādīt, ka preces ir izvestas no Eiropas Savienības muitas teritorijas, tas, ka šī procedūra nav tikusi pabeigta, nerada muitas parādu izņemšanas no muitas uzraudzības dēļ Muitas kodeksa 203. panta izpratnē, bet gan principā rada muitas parādu, pamatojoties uz šī kodeksa 204. pantu?

2) Vai Īstenošanas regulas 859. panta 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šī tiesību norma attiecas tikai uz tādu pienākumu (vai viena no tiem) neizpildi, kas ir saistīti ar preču (atkārtotu) izvešanu un aprakstīti Muitas kodeksa 182. un 183. pantā? Vai teikuma daļa "nenokārtojot vajadzīgās formalitātes" ir jāinterpretē tādējādi, ka "vajadzīgās formalitātes" ietver arī formalitātes, kas izpildāmas pirms (atkārtotas) izvešanas, lai pabeigtu muitas procedūru, saskaņā ar kuru ir nodotas preces?

3) Ja atbilde uz iepriekšējo jautājumu ir apstiprinoša, vai Īstenošanas regulas 859. panta trešais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka otrajā jautājumā norādīto formalitāšu neizpilde tādā gadījumā kā izskatāmajā lietā – kad dokumenti pierāda, ka preces ir izvestas ārpus Savienības muitas teritorijas pēc pārvadājuma Savienībā, – neliedz uzskatīt, ka nosacījums "vēlāk tiek nokārtotas visas formalitātes, kas vajadzīgas preču stāvokļa labošanai", ir izpildīts?"

10. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā ir reģistrēts 2014. gada 3. jūlijā. Rakstveida apsvērumus ir iesniegušas prasītāja pamatlietā, Itālijas un Nīderlandes valdības, kā arī Eiropas Komisija. Tiesas sēdē, kas notika 2015. gada 20. maijā, piedalījās prasītāja pamatlietā, Nīderlandes valdība un Komisija.

Analīze

11. Uz prejudiciālajiem jautājumiem ir jāatbild tādā secībā, kādā tie ir uzdoti. Vispirms ir jānorāda, ka, ņemot vērā atbildi, kādu es Tiesai ierosinu sniegt uz pirmo prejudiciālo jautājumu, otro un trešo jautājumu es analizēšu tikai pakārtoti.

Par pirmo prejudiciālo jautājumu

12. Saskaņā ar Muitas kodeksa 204. panta 1. punktu tas ir piemērojams "gadījumos, kas nav minēti [šī kodeksa] 203. pantā". Tātad vispirms ir jāatbild uz jautājumu, vai Muitas kodeksa 203. pants ir piemērojams, lai vēlāk, iespējams, analizētu tā 204. panta piemērojamību [6].

13. Ar savu pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa tātad būtībā vēlas noskaidrot, vai Muitas kodeksa 203. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šī panta izpratnē ir radies muitas parāds izņemšanas no muitas uzraudzības dēļ, ja prece, uz kuru attiecas Kopienas ārējā tranzīta procedūra, ir izvesta ārpus Savienības muitas teritorijas, neuzrādot to šī tranzīta galamērķa muitas iestādē, un ja minētās procedūras izmantotājs neuzrāda trešā valstī izdotus muitas dokumentus, kas minēti Īstenošanas regulas 365. panta 3. punktā.

Ievada piezīme

14. Vispirms ir jāuzsver, ka iesniedzējtiesa, šķiet, pieņem, ka tranzīta procedūra pamatlietā nav pabeigta, jo, pirmkārt, ir skaidrs, ka preces netika uzrādītas dažādās galamērķa muitas iestādēs, un, otrkārt, prasītājas pamatlietā uzrādītie apstiprinājumi par preču saņemšanu, ko izdevuši preču saņēmēji, proti, ANO un NATO bruņotie spēki, nevar tikt uzskatīti par tādiem, kas atbilst Īstenošanas regulas 365. panta 3. panta nosacījumiem.

6 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Hamann International* (C-337/01, EU:C:2004:90, 28.–30. punkts) un *X* (C-480/12, EU:C:2014:329, 31.–33. punkts).

15. Šis konstatējums, manuprāt, ir pareizs, it īpaši, ciktāl tas attiecas uz apstiprinājumiem par preču saņemšanu. Faktiski Īstenošanas regulas 365. panta 3. pantā ir paredzēts muitas tranzīta procedūras mīkstināšanas pasākums, kas ļauj uzskatīt, ka procedūra ir pabeigta, ja nav pierādījumu no dalībvalstīm, uzrādot dokumentus, kas apliecina, ka preces ir izvestas ārpus Savienības muitas teritorijas. Tomēr preču piegāde trešā valstī ir jāapliecina šīs valsts muitas iestādēm. Tādējādi trešās valsts muitas iestāžu īstenotā uzraudzība zināmā mērā aizstāj uzraudzību, ko īsteno dalībvalstu muitas iestādes.

16. Īstenošanas regulas 365. panta 3. punkts šajā ziņā ir strikts – tikai tad, ja [ir iesniegti] trešās valsts muitas dienestu izdoti muitas dokumenti, var tikt uzskatīts, ka tranzīta procedūra ir pabeigta. Ar šīs tiesību normas jauno redakciju, kas iekļauta Īstenošanas regulas jaunā 366. panta 2. punktā [7], šī norma nav grozīta, jo joprojām tiek prasīta trešo valstu muitas dienestu iesaistīšanās dokumenta, kas tiek izmantots kā pierādījums tranzīta procedūras pabeigšanai, sagatavošanā. Šo šauro interpretāciju apstiprina Komisijas "Tranzīta rokasgrāmata" [8], saskaņā ar kuru "par šāda veida alternatīvu pierādījumu var kalpot vienīgi trešā valstī izsniegts muitas dokuments vai dati (piem., muitas deklarācija, ar kuru uz precēm tiek attiecināta muitas procedūra), kas ļauj nosūtīšanas valsts kompetentajām iestādēm noteikt tā atbilstību attiecīgajām precēm un to, ka šīs preces tik tiešām ir atstājušas līgumslēdzēju pušu/Kopienas teritoriju" [9]. Tā ir zināmas uzticēšanās izpausme tādu ārvalstu muitas dienestu aktiem, kas spēj pietiekamā mērā pārbaudīt un apliecināt preču identitāti, to neskarto raksturu (cita starpā to, kas attiecas uz iepakojumiem un apzīmogojumiem) un to atbilstību dalībvalstu muitas dokumentiem.

17. Prasītāja pamatlietā savos rakstveida apsvērumos, šķiet, ierosina, ka tie ir trūkumi to galamērķa valsts muitas dienestu darbībā, kuri ir pieļāvuši attiecīgo preču ievešanu to teritorijā bez muitas kontroles, un ka šī iemesla dēļ starptautisko bruņoto spēku, sūtījumu saņēmēju, izdotie dokumenti ir jāuzskata par tikpat vai pat vēl vairāk pierādošiem kā muitas dokumenti. Tomēr, pat pieņemot, ka šajā gadījumā tas tā būtu, ar Īstenošanas regulas 365. panta 3. punktu par tranzīta procedūras pabeigšanas pierādījumu nav atļauts atzīt preču sūtījuma saņēmēja izdotus dokumentus tādā pašā veidā kā trešās valstīs izdotus muitas dokumentus, pat tad, ja šis saņēmējs ir tāda oficiāla struktūra kā starptautiskie bruņotie spēki [10]. Privilēģijas un imunitāte, kādas parasti ir šiem bruņotajiem spēkiem, nevar atspēkot šo konstatējumu, jo muitas privilēģija ļauj ievest preces, nemaksājot muitas nodokļus, nevis neziņojot par to muitas dienestiem.

18. Runājot par prasītājas pamatlietā tiesas sēdē izvirzīto argumentu, saskaņā ar kuru attiecīgās preces tika uzrādītas galamērķa muitas iestādēs, bet tās nav reģistrējušas preces vai izsniegušas prasītos dokumentus, tas arī ir jānoraida. Faktiski prasītāja pamatlietā ir profesionāla uzņēmēja, no kuras var tikt prasīta lielāka rūpība. Tātad tās pienākums ir rūpēties par to, lai visas vajadzīgās formalitātes, kuras tai ir pilnībā zināmas, tiktu izpildītas. Katrā ziņā valstu tiesas pamattiesvedībā uzskata par pierādītu faktu, ka preces nav tikušas uzrādītas galamērķa muitas iestādēs.

19. Tādēļ iesniedzējtiesa pamatoti uzskata, ka prasītājas pamatlietā iesniegtie dokumenti nav pietiekami, lai pierādītu, ka tranzīta procedūra tikusi pabeigta [11].

7 — Skat. 5. zemsvītras piezīmi.

8 — Dokuments TAXUD/801/2004, kas ir pieejams Komisijas tīmekļa vietnē visās oficiālajās valodās. Šīs rokasgrāmatas mērķis ir nodrošināt muitas noteikumu vienveidīgu piemērošanu visā Eiropas Savienībā.

9 — Tranzīta rokasgrāmatas 3.4.2.2. punkta otrā daļa (282. lpp.).

10 — Tas varētu būt citādi tikai tad, ja šo bruņoto spēku misija būtu aizstāt uzņemošās valsts muitas dienestus. Tomēr šādā gadījumā tie rīkotos tieši kā muitas dienesti, nevis kā preču saņēmēji.

11 — Komisija, kurai par to tika uzdots jautājums tiesas sēdē, arī apstiprināja, ka, pēc tās domām, attiecīgā tranzīta procedūra pamattiesvedībā nav pabeigta.

Muitas kodeksa 203. panta interpretācija

20. Tagad ir jāuzdod jautājums, vai preču, uz kurām ir attiecināta tranzīta procedūra, izvešana ārpus Savienības muitas teritorijas pamatlietas apstākļos ir izņemšana no muitas uzraudzības Muitas kodeksa 203. panta izpratnē.

21. Muitas kodeksā jēdziens "izņemšana no muitas uzraudzības" nav definēts. Savukārt tā 4. panta 13. punktā ir iekļauta jēdziena "muitas dienestu uzraudzība" definīcija, kas ir jāsaprot kā "šo dienestu vispārēj[ā] darbīb[a], lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti muitas noteikumi un – attiecīgos gadījumos – citi noteikumi, kas piemērojami precēm muitas uzraudzībā". Šis jēdziens, kas Īstenošanas regulā ir lietots tikai dažas reizes, manuprāt, ir jāuzskata par "muitas uzraudzības" jēdziena ekvivalentu.

22. Tiesai tātad ir uzdevums sniegt konkrētu jēdziena "izņemšana no muitas uzraudzības" definīciju. Saskaņā ar pašreiz ieviesto formulējumu šis jēdziens ir jāsaprot tā, ka tas ietver jebkādu darbību un bezdarbību, kuras rezultātā kaut uz īsu brīdi kompetentajām muitas iestādēm ir liegta piekļuve muitas uzraudzībai pakļautajām precēm un traucēta Muitas kodeksa 37. panta 1. punktā paredzētās kontroles veikšana [12]. Tāpēc ir jāizvērtē, vai šī definīcija attiecas uz faktiem pamatlietā.

23. Kaut arī savā spriedumā *Honeywell Aerospace* [13] Tiesa ir uzskatījusi par acīmredzamu, ka preču, uz kurām ir attiecināta procedūra, neuzrādīšana galamērķa muitas iestādē izraisa muitas parāda rašanos Muitas kodeksa 203. panta izpratnē [14], tomēr šī lieta attiecās uz precēm, kuras bija nozaudētas un par kurām vairs nekas nebija zināms. Manuprāt, ir jāizvērtē, vai tāds pats secinājums ir piemērojams precēm, kuras, visticamāk, ir izvestas no Savienības muitas teritorijas, lai šajā ziņā izstrādātu plašāku argumentāciju un pārbaudītu, vai nesenajā judikatūrā nav sniegti jauni aspekti.

24. Saskaņā ar Muitas kodeksa 37. panta 1. punktu "preces, kas ievestas Savienības muitas teritorijā, [..] atrodas [..] pakļaut[ībā] muitas dienestu kontrolei saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem". Saskaņā ar Muitas kodeksa 4. panta 14. punktā iekļauto definīciju šīs kontroles tiek veiktas, "lai nodrošinātu to, ka pareizi piemēro muitas noteikumus un citus tiesību aktus, kas attiecas uz tādu preču ievešanu, izvešanu, tranzītu, pārvietošanu un galapatēriņu", uz kurām attiecas muitas uzraudzība. Šī tiesību norma ir vērsta uz to pašu mērķi nodrošināt noteikumu pareizu piemērošanu, kas tāpat ir ietverts "muitas dienestu uzraudzības" definīcijā, kura ir minēta šo secinājumu 21. punktā. Tādējādi, lai arī minētās kontroles var tikt veiktas jebkurā laikā, muitas uzraudzībai tomēr ir jāīstenojas muitas kontroļu veidā, galvenokārt konkrētos būtiskos brīžos attiecībā uz noteikumu pareizu piemērošanu.

25. Precēm, uz kurām attiecas ārējā tranzīta procedūra, šie būtiskie brīži ir procedūras sākums un beigas. Pārbaudot šajos divos brīžos preces un pavaddokumentus un salīdzinot datus, muitas dienesti pārliecinās par to, ka procedūra ir notikusi un pabeigta pareizi, citiem vārdiem sakot, ka noteikumi tikuši piemēroti pareizi. Tranzīta procedūras gadījumā kontroles tiek īstenotas nosūtītāja un galamērķa muitas iestādēs. Ja preces nav tikušas uzrādītas galamērķa muitas iestādē un principāls nav sniedzis citus procedūras izbeigšanas pierādījumus, kādi ir paredzēti Īstenošanas regulas 365. panta 3. punktā, tad muitas kontroļu un tādējādi arī muitas uzraudzības mērķis nav sasniegts.

26. Tādējādi preču neuzrādīšana galamērķa muitas iestādē kavē muitas dienestus īstenot kontroli tranzīta procedūras norisei būtiskā brīdī un tāpēc veido izņemšanu no muitas kontroles.

12 — Skat. it īpaši spriedumus *D. Wandel* (C-66/99, EU:C:2001:69, 47. punkts) un *X* (C-480/12, EU:C:2014:329, 34. punkts).

13 — C-300/03, EU:C:2005:43.

14 — Skat. sprieduma 20. punktu.

27. Apstāklis, ka šīs preces, visticamāk [15], ir nogādātas ārpus Savienības muitas teritorijas, nav būtisks, jo *muitas* uzraudzībai (ko, starp citu, sauc arī par "muitas dienestu uzraudzību") jēga ir tikai tad, ja tie ir *muitas dienesti*, kas pārliecinās par to uzraudzībā nodoto preču turpmāko izmantojumu. Apgalvot, ka izņemšana no muitas uzraudzības nav notikusi, jo preču pārvadātājs vai saņēmējs bez jebkādas muitas kontroles apliecina, ka tās ir izvestas ārpus Savienības muitas teritorijas, nozīmētu pretrunu jēdzienu lietojumā.

28. Šī iemesla dēļ nevaru piekrist apgalvojumam, kuru savos rakstveida apsvērumos ir izvirzījusi Komisija un saskaņā ar kuru pamatlietā nav notikusi izņemšana no muitas uzraudzības, jo muitas dienestiem netika liegts veikt iespējamo kontroli, kamēr attiecīgās preces atradās Savienības muitas teritorijā. Faktiski svarīga ir nevis teorētiskā iespēja īstenot kontroli jebkurā brīdī, bet gan iespējas trūkums to veikt brīdī, kad tā bija jāveic, lai nodrošinātu noteikumu pareizu piemērošanu, citiem vārdiem sakot, procedūras pabeigšanas brīdī. Tādējādi pretēji Komisijas izvirzītajam argumentam tiesas sēdē tranzīta procedūras gadījumā tas, ka procedūra nav pabeigta pareizi, jo prece nav tikusi uzrādīta galamērķa muitas iestādē, ir līdzvērtīgs šīs preces izņemšanai no muitas uzraudzības.

29. Ar spriedumu *X* šī interpretācija, manuprāt, nav atcelta [16]. Šis spriedums attiecas uz pilnīgi atšķirīgu situāciju no tās, kāda ir pamatlietā, proti, situāciju, kurā prece, uz ko attiecas tranzīta procedūra, tika uzrādīta galamērķa muitas iestādē, bet ar būtisku un nepamatotu nokavēšanos. Šajā spriedumā Tiesa ir nospriedusi, ka tādos apstākļos neskartu preču nosūtīšana atpakaļ muitas uzraudzībā, novēršot iespēju laist šīs preces Savienības ekonomiskajā apritē bez to muitošanas, izslēdz muitas parāda rašanos Muitas kodeksa 203. panta izpratnē [17].

30. Tomēr no sprieduma *X* nebūtu jāizsecina vispārējs noteikums, saskaņā ar kuru, lai piemērotu Muitas kodeksa 203. pantu, vienmēr ir jānodrošina iespējas laist attiecīgās preces ekonomiskajā apritē efektīva īstenošana. Pierādījumam – spriedums *SEK Zollagentur* [18], kas tika pasludināts nepilnu mēnesi pēc sprieduma *X* un kurā Tiesa konstatēja muitas parāda rašanos vienkāršas preču un to pavaddokumentu nošķiršanas dēļ, lai arī šīs preces pat nebija pārvietotas ārpus glabāšanas vietas, kurā tās bija novietotas, un tātad arī nebija ne mazākās iespējas laist tās ekonomiskajā apritē.

31. Attiecībā uz jautājumu, vai tas, ka preces, visticamāk, tikušas izvestas ārpus Savienības muitas teritorijas, nenovērš iespēju laist tās ekonomiskajā apritē tāpat kā to nodošana atpakaļ muitas uzraudzībā, tādējādi izslēdzot Muitas kodeksa 203. panta piemērošanu, ir jānorāda, ka līdzīgu apgalvojumu ir minējis ģenerāladvokāts A. Ticano [*A. Tizzano*] savos secinājumos lietā *Hamann International* [19]. Tomēr Tiesa savā spriedumā nepieņēma viņa priekšlikumu [20], lai arī šajā lietā muitas dienesti bija varējuši oficiāli pārliecināties par preču efektīvu izvešanu no Savienības teritorijas [21]. Tādējādi man šķiet, ka tas būtu vēl mazāk pieņemams pamatlietas apstākļos, kurā preču izvešana ārpus minētās teritorijas no muitas uzraudzības viedokļa ir tikai neoficiāls secinājums.

32. Visbeidzot, mani nepārliecina Komisijas tiesas sēdē minētais apgalvojums, saskaņā ar kuru pretējas interpretācijas gadījumā nerastos iespēja, ka uzņēmēji regulāri neuzrādītu atkārtotai izvešanai paredzētās preces galamērķa muitas iestādēs, tāpēc ka viņiem vienmēr būtu vieglāk nokārtot formalitātes nekā pierādīt tiesā, ka preces ir izvestas ārpus Savienības muitas teritorijas.

15 — *Rechtbank te Haarlem* pamattiesvedībā uzskatīja šo faktu par pierādītu, un man nav nekāda nodoma to apšaubīt.

16 — C-480/12, EU:C:2014:329.

17 — Skat. spriedumu *X* (C-480/12, EU:C:2014:329, 37. punkts).

18 — C-75/13, EU:C:2014:1759.

19 — Skat. ģenerāladvokāta A. Ticano secinājumus lietā *Hamann International* (C-337/01, EU:C:2003:344, 48.–62. punkts).

20 — Skat. spriedumu *Hamann International* (C-337/01, EU:C:2004:90, 31. un 32. punkts).

21 — Lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Hamann International* (C-337/01, EU:C:2004:90), preces bija izvestas no Savienības teritorijas saskaņā ar visiem piemērojamajiem noteikumiem eksporta jomā. Konstatēta izņemšana no muitas uzraudzības bija notikusi iepriekš, proti, to ceļā līdz robežai.

33. Pirmkārt, šajā apgalvojumā nav ņemta vērā Muitas kodeksa 204. panta interpretācija. Tāpēc pat tad, ja Tiesa nekonstatētu izņemšanu no muitas uzraudzības, tas neliegtu iespēju konstatēt muitas parāda rašanos, pamatojoties uz Muitas kodeksa 204. pantu [22].

34. Otrkārt, pat aplūkojot Komisijas argumentu *in abstracto*, man tas nešķiet pamatots. Faktiski, ja Tiesa izskatāmajā lietā konstatētu izņemšanas no muitas uzraudzības neesamību, šī interpretācija būtu obligāta ne tikai dalībvalstu tiesām, bet arī to muitas dienestiem, kas praksē būtu spiesti pieņemt dažādus ieinteresēto personu iesniegtos pierādījumus par preču izvešanu. Tādējādi tranzīta procedūra zaudētu savu nozīmi, vismaz attiecībā uz precēm, kas paredzētas atkārtotai izvešanai.

35. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, es ierosinu uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Muitas kodeksa 203. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šī panta izpratnē ir radies muitas parāds izņemšanas no muitas uzraudzības dēļ, ja prece, uz kuru attiecas Kopienas ārējā tranzīta procedūra, ir izvesta ārpus Savienības muitas teritorijas, neuzrādot to šī tranzīta galamērķa muitas iestādē, un ja minētās procedūras izmantotājs nevar iesniegt trešā valstī izdotus muitas dokumentus, kas ir minēti Īstenošanas regulas 365. panta 3. punktā.

Par otro un trešo prejudiciālo jautājumu

36. Ja Tiesa manu ierosinājumu atbildei uz pirmo prejudiciālo jautājumu izlemtu nepieņemt, es izanalizēšu arī otro jautājumu. Atbilde uz trešo jautājumu ir cieši saistīta ar atbildi uz otro jautājumu. Tāpēc pilnības labad es tikai īsumā aplūkošu trešo jautājumu.

Par otro jautājumu

37. Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Īstenošanas regulas 859. panta 6. punkts kopsakarā ar Muitas kodeksa 204. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka šī tiesību norma attiecas tikai uz precēm, uz kurām attiecas Kopienas ārējā tranzīta procedūra un kuras ir izvestas ārpus Savienības muitas teritorijas, nepabeidzot minēto procedūru.

38. Atgādinājumam – saskaņā ar Muitas kodeksa 204. pantu, neizpildot vienu no pienākumiem, ko uzliek uz attiecīgo preci attiecinātās muitas procedūras izmantošana, principā rodas ar šo preci saistīts muitas parāds. Tas ir iespējams tikai ar nosacījumu, "ja vien netiek konstatēts, ka neizpildīšana nav būtiski iespaidojusi [..] muitas procedūras pareizu norisi". Īstenošanas regulas 859. pantā ir precizēta šī Muitas kodeksa tiesību norma, izveidojot izsmeļošu pienākumu neizpildes sarakstu, kad tā nav būtiski ietekmējusi dažādu muitas procedūru norisi.

39. Tādējādi Īstenošanas regulas 859. pants ir jāinterpretē, ņemot vērā Muitas kodeksa 204. pantu. Ir taisnība, ka minētā 859. panta kategoriskais formulējums – "uzskata, ka šāda saistību nepildīšana būtiski neietekmē" – pirmajā brīdī var būt maldinošs. Tomēr, manuprāt, ir acīmredzami, ka ar Īstenošanas regulas 859. pantu nevarētu būt ieviesta norma, kas būtu pretrunā Muitas kodeksa 204. pantam, kuram tas ir īstenošanas noteikums un ar kuru tas arī nevar tikt grozīts [23]. Tādējādi, lai arī Muitas kodeksa 204. pantā ir aplūkota pienākumu neizpilde, kurai nav būtiskas ietekmes uz muitas procedūras pareizu norisi, Īstenošanas regulas 859. pants nevar tikt interpretēts tā, lai tā piemērošanas jomā tiktu iekļauta pienākumu neizpilde, kurai šāda ietekme ir.

22 — Skat. manu ierosinājumu atbildei uz otro prejudiciālo jautājumu.

23 — Skat. šajā ziņā arī spriedumu *Söhl & Söhlke* (C-48/98, EU:C:1999:548, 36. un 38. punkts).

40. Tomēr, kā esmu izskaidrojis šo secinājumu 14.–19. punktā, tādai pienākumu neizpildei kā izskatāmajā lietā nenoliedzami ir būtiska ietekme uz tranzīta procedūras pareizu norisi, jo tā kavē tās pareizu pabeigšanu. Tātad šī pienākumu neizpilde nevarētu izrietēt no Īstenošanas regulas 859. panta 6. punkta, vienlaikus nepārkāpjot Muitas kodeksa 204. pantu.

41. Tāpēc, ja Tiesa nepieņemtu manis ierosināto atbildi uz pirmo prejudiciālo jautājumu, uz otro prejudiciālo jautājumu ierosināšu atbildēt, ka Īstenošanas regulas 859. panta 6. punkts kopsakarā ar Muitas kodeksa 204. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neattiecas uz precēm, uz kurām attiecas Kopienas ārējā tranzīta procedūra un kuras ir izvestas ārpus Savienības muitas teritorijas, nepabeidzot minēto procedūru.

Par trešo jautājumu

42. Ar savu trešo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Īstenošanas regulas 859. panta trešais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā norādītais nosacījums ir izpildīts, ja preces, uz kurām attiecas Kopienas ārējā tranzīta procedūra, ir izvestas ārpus Savienības muitas teritorijas, nepabeidzot minēto procedūru.

43. Īstenošanas regulas 859. pantā ne tikai ir norādīts tādu pienākumu neizpildes saraksts, uz kuriem attiecas šī tiesību norma un paredzēti savi nosacījumi, bet arī ievada teikuma trīs ievilkumos ir paredzēti tā piemērojamības vispārējie nosacījumi. Divi no tiem faktiski attiecas uz pienākumu neizpildes motīviem. Jānoskaidro, vai pienākumu neizpilde nav bijis mēģinājums izņemt preces no muitas uzraudzības un vai tās cēlonis nav attiecīgās personas acīmredzama nolaidība. Ja ir konstatēta viena no šīm divām situācijām, kas ir jāpārbauda valsts tiesām, pienākumu neizpildes dēļ nevar tikt saņemts Muitas kodeksa 204. pantā paredzētais atbrīvojums no muitas parāda.

44. Saskaņā ar Īstenošanas regulas 859. panta trešajā ievilkumā izvirzītajiem nosacījumiem tas var būt piemērojams tikai tad, ja "vēlāk tiek nokārtotas visas formalitātes, kas vajadzīgas preču stāvokļa labošanai". Tā kā šeit ir jāatbild uz jautājumu, vai pienākumu neizpilde būtiski ietekmē attiecīgās procedūras norisi, tad var būt runa tikai par stāvokļa labošanu no šīs procedūras viedokļa.

45. Tomēr pienākumu neizpildes situācijā, kas neļauj pabeigt procedūru, šis nosacījums nevarētu tikt izpildīts. Šādas situācijas stāvokļa labošana tiešām notiks, bet, tikai konstatējot muitas parāda rašanos un to atlīdzinot (vai, iespējams, to atlaižot vai atmaksājot Muitas kodeksa 239. panta izpratnē), kas nav stāvokļa labošana Īstenošanas regulas 859. panta trešā ievilkuma izpratnē.

46. Tādējādi, ņemot vērā manis ierosināto atbildi uz otro prejudiciālo jautājumu, atbilde uz trešo jautājumu var būt tikai noliedzoša.

Secinājumi

47. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz *Hoge Raad der Nederlanden* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes 1992. gada 12. oktobra Regulas (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2006. gada 20. novembra Regulu (EK) Nr. 1791/2006, 203. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ir radies muitas parāds izņemšanas no muitas uzraudzības dēļ, ja prece, uz kuru attiecas Kopienas ārējā tranzīta procedūra, ir izvesta ārpus Savienības muitas teritorijas, neuzrādot to tranzīta galamērķa muitas iestādē, un ja šīs procedūras īstenotājs nav varējis uzrādīt trešā valstī izdotus muitas dokumentus, kas minēti Komisijas 1993. gada 2. jūlija Regulas (EEK) Nr. 2454/93, ar ko nosaka īstenošanas noteikumus Padomes Regulai (EEK) Nr. 2913/92, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas 2007. gada 28. februāra Regulu (EK) Nr. 214/2007, 365. panta 3. punktā.